

אכילת עוף הודו

ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה: (ויקרא יא, יג)

סימני עוף טהור

כתב הרמב"ם (מאכלות אסורות א, יד - כ) סימני עוף טהור לא נתפרש מן התורה, אלא מנה מינין טמאים בלבד ושאר מיני העוף מותרין, והמינין האסורין ארבעה ועשרים הן, ואלו הן נשר וכו'. מי שהוא בקי במינין אלו ובשמותיהן הרי זה אוכל עוף שאינו מהם ואינו צריך בדיקה.

ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, ונאמן צייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד, והוא שיוחזק אותו צייד שהוא בקי במינין אלו ובשמותיהן. מי שאינו מכירן ואינו יודע שמותיהן בודק בסימנין אלו שנתנו חכמים, כל עוף שהוא דורס ואוכל בידוע שהוא מאלו המינין וטמא, ושאינו דורס ואוכל אם יש בו אחד משלשה סימנין אלו הרי זה עוף טהור ואלו הן: אצבע יתירה, או זפק והיא המוראה, או שהיה קרקבנו נקלף ביד.

ממשיך הרמב"ם שמסורת בידי הגאונים שאין מורין להתיר עוף הבא בסימן אחד אלא אם היה אותו סימן שיקלף קרקבנו ביד, אבל אם אינו נקלף ביד אף על פי שיש לו זפק או אצבע יתירה מעולם לא התירוהו.

נפסק בשו"ע (יו"ד פב סעיף ג) יש אומרים שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אווז, בידוע שאינו דורס, ומותר באכילה אם יש לו שלשה סימנים בגופו. וכתב הרמ"א דיש אומרים שאין לסמוך אפילו על זה, ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור, וכן נוהגין ואין לשנות.

ממשיך המחבר שמי שהוא ממקום שנוהגין איסור בעוף אחד מפני שאין להם מסורת, והלך למקום שיש להם בו מסורת, יכול לאכול במקום שהלך שם, ואפילו דעתו לחזור. ואם יצא ממקום שיש להם מסורת והלך למקום שאין להם מסורת, מותר לאכול. אבל כתב (שם סעיף ה) ששאר מקומות שאין להם מסורת, י"א שיכולים לאכול על סמוך מקום שיש להם מסורת, ויש מי שאוסר, ויש לחוש לדברי האוסר.

רוב עופות כשרים

בספר פלתי (סימן פג, ג) הקשה על הא דקיימ"ל (חולין סג, ב טוש"ע סי' פ"ב ס"ב) בעוף שבא לפנינו, אינו נאכל אלא במסורת מרבו צייד שבקי בהן, למה לא ניזול בתר רובא ונימא כל דפרוש מרובא פרוש, ורוב עופות טהורים, ואפילו בדיקה אין צריך, כדקיימ"ל (יו"ד לט, א) בכל ח"י טריפות שאין צריך בדיקה דסמכין ארובא. ותי' דכמו דקיימ"ל דצריך לבדוק הריאה, ואם נסתפק לו במומי הריאה מטרפינן ולא אזלינן בתר רובא, דהוי מיעוטא דשכיח, ה"ה בעופות, אף דרובא טהורים, מ"מ טמאים מיעוטא דשכיח, לכך צריך בדיקה, או מסורת היינו בדיקה, וספיקא להחמיר.

אבל יעויין ברמב"ן (חולין סג, ב) לענין ביצים שאינו ידוע מאיזה עוף הם, שהגמ' מק' דילמא מעוף טמא, וכתב הרמב"ן שאע"פ שעופות טהורין מרובין, סמוך מיעוטא דנבלות וטרפות לטמאין והוה להו רובא, א"נ מחצה על מחצה ואסור. ויש אומרים אף על פי שמיני עופות הטהורין מרובין, עופות טמאין מרובין מהן שיש במינן הרבה, וכדאמרינן מאה מיני עופות טמאין יש במזרח, וכולן מין איה הן. הרי לן להדיא שאזלינן בתר רוב בעופות, ורק בביצים אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה, ולא אמרינן דהוי מיעוט המצוי ולכן יש לחשוש.

ועי' בספר דרכי תשובה שנתעלם מהפוסקים דברי הריב"ש (סי' קצב) שכתב שיש חיוב בדיקת הסימנים אפילו היכא דאיכא רוב, וז"ל ועוד כיון שהתורה ציוותה לבדוק בסימנים שלא יהיה מכ"ד עופות הטמאים, וכמש"כ הרמב"ם (פ"א מהל' מאכלות אסורות) ע"כ יש לנו לחוש לכל אחד מהן, ואפילו הוא מיעוטא.

אלא דיש להסתפק האם לפי הריב"ש מי שעבר ולא בדק וסמך על הרוב, האם נחשב שאכל מאכלות אסורות, או"ד שרק ביטל עשה של בדיקת הסימנים. ובספר דרכ"ת (הנ"ל) כתב שצריך להכשיר הכלים, היינו שהבין

ברבי"ש שמי שלא בדק הוי כאילו אכל שקצים ורמשים. אבל בספר זכר יצחק (סי' פ) כתב שמי שלא בדק עבר על העשה של "והבדלתם" ולא על הלאו של אכילת מין טמא.

עוף שאין עליו "מסורה"

בשו"ת שואל ומשיב (מהדורה חמישאה סימן סט) נשאל אודות העופות הגדולים אשר משונים הם בגדלם ובקול ובצים, אשר מתחלה אכלו אותם וכעת בא אגרת מעיר קאמיניטץ אשר הרב אסרם, והשיב שידוע שהעופות הללו יש להם ג' סימנים רק שלא נודע אם הם דורסים, א"כ הם כשרים בלי פקפוק, ותמה על כל "המערערים" איך שכחו או לא למדו הסוגיא ד"נשר" וכל השיטות הנאמרים בטוש"ע סי' פ"ב, דלשיטת רמב"י המחזורת מכל השיטות, אשר הרמב"ן והרשב"א והריטב"א והה"מ קיימו וקבלו השיטה הזאת, שכל שיש לו ג' סימנים רק שלא נודע אם הם דורסים הם כשרים, ולדעת ר"ת אפילו כל שיש לו שני סימנים של טהרה הם כשרים, ולא נשאר רק שיטת רש"י והרא"ש וטוש"ע. ואפילו לרש"י תלוי במסורת, "ואני מעיד לכם כי יש לי גביית עדות מהרבה לומדים מאה"ק אשר היו פה, וכאשר ראו אותן העופות העידו שכמו אלו העופות אוכלים באה"ק".

ואפילו אם יש אנשים אשר בזדון ירצו לעקש הישרה, אולי אינם בדמותם ובצלמם ממש, הנה לא מצינו להסימנים שיאמרו כל שמשונה בקול פסול, ולא כל הקולות כשרים או פסולים כ"א בסימנים ובגופם ולא מחמת קול ובצים. וגם הא יש אנשים המעידים שהם בדמותם ממש, עכ"פ לא גרע מתרי ותרי, והוא ספק ספיקא שהם כשרים ספק שמא כדעת רמב"י ור"ת, שהקדמונים העידו ששיטת רמב"י מחזורת וברורה, ואת"ל כרש"י, אולי האמת כדברי האומרים שיש להם מסורת והוא ס"ס המתהפך, שאולי נאמנים האנשים שאומרים שיש להם מסורת, ואת"ל שאינם שוים שמא הלכה כשיטת רמב"י המחזורת. וכתב על עצמו שהוא אוכל אותם משופרא שופרי.

והביא דברי הרב הגאון מאלטונא שאוסר, וכתב עליו שהוא לא דיבר על עופות שלנו המצויים במדינתנו שיש להם ג' סימנים. ומ"ש שבירושלים אסרו, זה שקר מוחלט שר' שמואל העליר בעצמו העיד שאוכלין אותן שם בלי פקפוק, כמ"ש בשו"ת דברי משה בשמו. ואף אח"כ אשר חזר בו כתב שאולי נשתנו אותן שלנו משל אה"ק. אבל הנני מעיד שכמה אנשים מאה"ק כאשר ראו פה ובכל מדינתנו אמרו שהם שוים ממש.

תרנגול הודו

עוד טוען שא"כ היאך אוכלים ה"אינדיק" (turkey) שבא מאמריקא, שבודאי לא היה שם מסורת, ומ"מ אוכלין אותו בכל התפוצה שישראל הם. ועי' בדרכי תשובה שכתב שלפי השו"מ אסור לאכול "אינדיק", שהרי כל ההיתר לאכלו אינו אלא משום שסוברים שלא צריך מסורה, אבל לדין שמחמירים, א"כ אסור. אבל לכאורה משמעות השו"מ שהוא התיר את זה למעשה, וצ"ע.

עוד הביא הדרכי תשובה משו"ת משיב דבר (ח"ב סי' כב) שג"כ נשאל אודות דבור אווזות גדולים ומשונים מאווזות המצויים בינינו, באורך צוארם ובגבשושית שעל החרטום, ומאז זה הרבה שנים שנתחדשו ובאו להם, נהגו בקהל ק' לאכלם בחזקת אווז, ועתה יצאו עליהם עוררין אולי הם מין אחר, וא"כ צריכים למסורה בפנ"ע שהמה עוף טהור, שהרי כבר ידענו שיש הרבה מיני אווזות.

והשיב שאם העוף הזה היה בא לפניו היה מגמגם בהיתרו, שהרי כל חלקי הגוף גדולים משלנו, וצורת הגדלות בודאי הוא שינוי, והא דהתירו גאוני בתראי התרנגולים הגדולים משלנו, עיקר ההיתר היה משום שיש להם שלשה סימני טהרה, וגם סמכו על עדות זקן אחד שיש מדינה שאוכלים אותם בשם תרנגולים, משא"כ הני אווזות שאין להם זפק ואין אנו יודעים מקום שהיהודים אוכלים אותם, עוד זאת שהמה משונים בשלשה דברים, בגדלות ובהא דצוארו ארוך יותר ובחטוטרת על החרטום, וכבר למדנו (אה"ע סי' יז, כד) דהצטרפות סימנים עושין לסימן מובהק, ואף על גב דאין דומין סימני אבדה או עדות אשה להתיר עפ"י שרואין הני סימנים במת, לסימני גידול בריה, והא דאיתא חולין שם ש"מ סימנים דאורייתא אין הכוונה סימני אבדה, אלא כפי' הר"ן שם והרשב"א בתה"ב דה"ק ש"מ דהני סימנים מובהקים המה.

אבל מסיק הנצי"ב שכ"ז אם היה בא לפני מראש, אבל אחר שכבר נהגו לאכלם, ומסתמא גם אז היה על פי הוראת חכם שנראה לו שהוא מין אווז הטהור והחזק בזה להיתרא, אין לנו לאסרם ולהוציא לעז על אבותינו שאכלו עוף טמא ח"ו.

ותדע שהיתר העוף אינדיק שאנו אוכלין, היו הרבה מערערים עליהם בשעה שהביאום מאינדיא ולא היה מסורת על כשרותם, וגם עוד היום יש מחמירים ופורשים מהם, ומ"מ כבר נהגו להיתר ואין פוצה פה, והוא משום שכבר הוחזקו להיתרא ואין ראיה לאסרם, ה"נ בהני אווזות הגדלות.

אם רואים שאינו דורס

שוב הביא מספר ערוגות הבושם (ס' ט"ז) מש"כ בדבר האינדיק הנזכר, שע"כ מש"כ הרמ"א שאין לסמוך על סימן טהרה ובעינין מסורות דווקא, הני מילי בעוף שאינו ידוע בבירר, ויש בו מקום להפסד שמא הוא דורס, אבל בעוף שאנו מכירין בו טובא והוא שכיח ומתגדל בינינו לאלפים ורבות, ואנו רואין מכמה שנים שאינם דורסין א"צ מסורות כלל. וכתב שבזה יש תירוץ על דבר שהתפלא עליו מעולם על מה שאנו אוכלין העוף שקורין אינדיק, הלא העוף הזה לא היה לא במדינתנו ולא בשאר מדינות, רק שמצאו אותו בארץ אמעריקא ומשם הובאו למדינתנו אלו, ומדינת אמעריקא נתגלה בשנת רנ"ד לאלף השישי, ואיך התירו אז הגדולים לאכול אותו בלתי מסורת, דהא בארץ חדשה הזאת לא נמצאו שם יהודים מעולם כלל, איך שייך לומר שהיחה להם משם מסורה. ואע"פ דיש משפחה אחת במדינת רוסיא שאינם אוכלים עוף זה, וכל משפחה זו כשעושיין שידוך ממשפחה אחרת מתנים בשעת התנאים שלא יאכילו לבניהם אינדיק, **אבל בכל העולם לא נמצא אדם שימנע**, וקשה איך אוכלם בשרא, וע"כ שהוא משום דעוף זה נתגדל בבתינו ואנו רואים שהם אינן דורסין כלל.

דעת האוסרים

אמנם בשו"ת טוב טעם ודעת (תהדורא ג ס' קנ) יצא בתוקף לאסור. וכתב שיש מי שטען שהאוסרין והמתירין הו תרי ותרי, וכתב על זה כי מלבד שהאמת היא שהאוסרין רבו על המתירין על חד תלת, אבל אפילו אי היה תרי ותרי, נהי דקי"ל תרי ותרי ספיקא דרבנן, היינו משום דאוקמיה אחזקת היתר, אבל בנ"ד ליכא חזקת היתר כלל, א"כ הוי "ספיקא דאורייתא". ובפרט לדידן שלא מועיל שום סימן בלי מסורת. עוד טען שכבר לפני מאתיים שנה גילו את מדינת אמעריקה, א"כ למה לא הביאו את העוף הזה עד עכשיו, אלא ע"כ משום שדורות הראשונים היו יותר כשרים, וגדולי הדור היו בה צדיקי אמת, ולא רצו להתיר.

[ב]

להגוג "טענקס גיווינג"

סעודת עוף הודו

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה ס' כ) נשאל האם מותר לעשות סעודה בטענקס - גיווינג, שהוא יום הודייה של הנוכרים באמעריקא. והשיב שכבר כתב באג"מ (ח"ב אה"ע סימן י"ג) שאין לאסור מדינא לקבוע על יום זה איזה שמחה, כסעודת בר מצוה ונישואין, אלא שבעלי נפש יש להם להחמיר.

אבל לעשות שמחה וסעודה לכבוד טענקס - גיווינג, יש וודאי לאסור מדינא. ולא משום שאיכא בזה חשש דמיון לשמוח ביום איד של ע"ז כנוכרים, שהרי אין יום זה איד שבדו הכומרים, אלא מעצמן עשו שמחה ביום זה. ואף שאז אולי היו הנוכרים שעשו זה עובדי ע"ז, ונתנו שם בדבריהם דברי שבח להע"ז, אינו שייך זה לשנים אחרונות, שאחרים התחילו ג"כ לקבוע סעודות ביום זה, שהם לא שייכי לאיזו ע"ז. ואין דברי התיפלה שאומרין בסעודתן, אוסר מלאכול מצד איסור ע"ז, אף בנוכרים שעושים זה לכבוד אמונתם. אלא שמה שאסור לעשות שמחה לכבוד יום זה הוא מדין ובחוקותיהם לא תלכו, אף שאין זה חוק לע"ז, אלא חוק הבל ושטות בעלמא.

אכילת עוף הודו ב"טענקס גיווינג"

ממשיך האגר"מ שאם איכא מנהג לנוכרים לאכול ביום טענקס - גיווינג בשר תרנגול הודו (אינדיק), אף אלו שאין עושין סעודה ושמחה שייך לאסור להם עצם אכילת בשר הודו ביום ההוא. אבל לא מסתבר שיהיה אצל נוכרים אינשי בעלמא, איזה חיובים מצד מנהגם, בלא הילולא וחינגא בעלמא, ולכן אין לאסור אכילת בשר תרנגול הודו בעלמא **בלא כוונה למנהגם**, אלא משום שיש לו תרנגול הודו, דליכא מראית העין, מאחר שהוא בלא הילולא וחינגא. ומספק אין לאסור לסתם אינשי בעלמא לאכול תרנגול הודו, כשאינו עושה הילולא וחינגא.

יהרג ואל יעבור

ומי שאמר שהוא איסור ע"ז, ואיכא על אכילת תרנגול הודו ביום האיד דטענקס - גיווינג חומרא דיהרג ואל יעבור, לא ידע העובדא. ואף אינו יודע דיני דיהרג ואל יעבור, שגם על אכילת תקרובת עכו"ם, ועל שתיית יי"נ שנתנסך ממש לעכו"ם, משמע שליכא דין דיהרג ואל יעבור. דהא אינו עובר בזה על איסורי ע"ז, אלא על איסור מאכלות אסורות, דהא ילפינן יין שנתנסך לע"ז, מאכילת בשר קרבן שהקריבו לע"ז. ובשר הזבח לע"ז נלמד ממת, ומת מעגלה ערופה, משמע שאינו אלא בהלכות מאכלות אסורות, שאסורין גם בהנאה, אבל לא מלאווי ע"ז. וגם הרמב"ם לא כתב הלכות אלו בהלכות ע"ז אלא בהלכות מאכלות אסורות (פי"א), משמע שאין דינם בחומרי ע"ז. ורק שלענין השיעור כתב שם הרמב"ם (ה"ב), שיש להו חומר ע"ז דאף בכל שהו אסור.

ואף על עשיית אותו יום ליום משתה ושמחה, אין לאסור מצד איסור ע"ז, אלא איסור חוק נכרים בעלמא, כדלעיל. וגם באיסור זה אינו ברור ויש לעיין עוד.

אמנם במקום אחר (יו"ד ח"ד סימן יא) דן האגר"מ האם מותר להשתתף בסעודת "טענקס גיווינג", והשיב שמכיוון שבספרי דתם לא הוזכר יום זה לחג, וגם לא שיתחייבו בסעודה, וכיוון שהוא יום זכר לאנשי המדינה, שהוא ג"כ שמח בהמדינה שבא לגור לכאן עתה או מכבר, לא מצינו בזה איסור לאו בעשיית שמחה בסעודה, ולא באכילת תרנגול הודו. וכדמצינו כה"ג בקידושין (סו, א) שינאי המלך עשה שמחה בכבישה דמלחמה בכוחלית שבמדבר, ואכלו שם ירקות לזכר. אבל ודאי אסור לקבוע זה לחובה ולמצווה, אלא לשמחת הרשות עתה.

בחוקותיהם לא תלכו

ובמקום שלישי (יו"ד ח"ד סי' יב) העירו להגאון בעל האגר"מ שדבריו סתרי אהדדי, שבמקום אחד כתב שיש לאסור מדינא, משום דכתיב "ובחוקותיהם לא תלכו", ובמקום אחר כתב שבעצם לא מצינו בזה איסור לאו, לא בעשיית שמחה בסעודה ולא באכילת תרנגול הודו. עוד הק' השואל שלפי הרמ"א (יו"ד קעז סעיף א) ליכא בכעין זה הלאו, ר"ל שהרמ"א כתב שרק דבר שנהגו לחוק ואין טעם בדבר איכא למיחש ביה משום דרכי האמורי, ושיש בו שמץ ע"ז, א"כ בנ"ד אולי אין איסור.

והשיב האגר"מ שברור שאין כוונת הרמ"א שאין בו טעם כלל, שודאי הוא הדין אף אם יש טעם, אלא שאינו טעם שכדאי לחדש בשביל זה איזה מעשים לעשות. ואין כוונת הרמ"א דאיכא למיחש ביה שמא אין עושין זה בשביל הטעם, מאחר שאינו חשוב, אלא משום דיש להם טעם אחר שאינו ידוע לנו שהוא מענייני כשפים שהן דרכי האמורי, אלא כוונתו דלקבוע עשיית מעשים בשביל דבר שאינו חשוב לידע ולזכור, זה הוא עצמו דרכי האמורי. ובעשיית יום שמחה למעשה זו שאכלו אותן האנשים בבואן למדינה זו, ואירע שלא היה להם איזה זמן מה לאכול ואכלו תרנגולי הודו, שלא היה זה ענין גדול להתיישבות דאמריקא. שכבר היה גם אז באמריקא מה לאכול לרוב אלו שבאו אף אז, והיו כמה מיני פירות וגם עופות אחרים וגם בהמות וחיות ודגים בימים ונהרות. אך שמזדמן לאיזה אינשי שהיו באיזה מקום בזמן שלא היו פירות, וגם היה קשה להם להשיג הבהמות והחיות הגדולות, ואכלו תרנגולי הודו. וזה נחשב מעשה אמורי, מה שחזינון שכמה דברים אירע לאינשי בכל יום ענייני צער ואין מצטערין עליהן, וכמה ענייני שמחה ואין שמחין עמהן, ובענין זה שמחין בעשיית וקביעת יום להילולא וחינגא ואכילת בשר תרנגול הודו אף כמה מאות שנים אח"כ, שזה נחשב דבר שאין בו טעם, ולכן איכא בזה האיסור דובחוקותיהם לא תלכו.

ויש להעיר שלכאורה משמעות הרמ"א הוא שאם עושה דבר שאין בו טעם, אז חוששין שיש בה שמץ של ע"ז.

אבל כתב האגר"מ שאפשר שאין כאן איסור של "ובחוקותיהם לא תלכו", דכיוון שאין עושין זה בשביל עניני דתיהם, אלא הוא לזכר דבר שלא שייך לדתיהם, ונעשה ע"י אינשי דעלמא שלא היו אדוקין בדתי ע"ז שלהן, אין בזה משום "ובחוקותיהם לא תלכו". ואף שהרמ"א מביא שם דוגמא להיתר מחמת שיש לדבר טעם במלבוש המיוחד לרופאים, והוא טעם המובן ממש, ויש מקום לומר שרק בכה"ג ליתא לאיסור דובחוקותיהם, מ"מ נימא שלא בא הרמ"א למעט טעמים אחרים אף טעמים הפחותין מהם.

ולכן כתב האגר"מ שמאחר שלא היה ברור שאיכא הלאו, כתב בתשובה שניה שבהזדמנות אין לאסור כשאין כוונתו לחובה ולמצווה אלא לשמחת הרשות. אבל כתב ש"אני בעצמי נוטה דעתי יותר דאיכא איסור הלאו דובחוקותיהם לא תלכו".

איבה

בשו"ת משנה הלכות (ח"י סימן קטז) נשאל מהגר"א גרינבלט זצ"ל, האם יש לאסור אכילת תרנגול הודו ביום חגם, וסיפר שאחד רוצה לפרסם שהאוכל תרנגול הודו ביום חגם הוא איסור גמור ובכלל יהרג ואל יעבור, והגר"א גרינבלט כתב לו שהגם שלא רצה להתיר, מ"מ לפרסם דבר כזה במדינה חפשית, וחג זה להם סמל לחירות, ואם יצא באיסור כזה יש בזה משום איבה ומראים שאין מכירין טובה עבור החפשיות, והו"ל כעין דינא דמלכותא.

והשיב דמטעם דינא דמלכותא או מטעם איבה לא יודע אם די בזה למנוע מלכתוב דעת תורה, ואם באמת היה בזה איסור עד כדי יהרג ואל יעבור לא היינו חוששים כלל שלהם הוא חג, והרבה "חגים" יש להם וח"ו לנו לחוג בחגים שלהם. ומה שנוגע לתורתנו הקדושה הרי לא חוששין לדין של דינא דמלכותא, כמבואר בש"ך (חו"מ סי' שנ"ו סק"י).

ומיהו לעצם הענין ליכא בזה דין דיהרג ואל יעבור, דהנה ביו"ד (סי' קע"ח) כתוב שאין הולכין בחוקת עובדי כוכבים ולא מדמין להם, וכתבו התוס' ע"ז (יא, א) דתרי חוקי ע"ז יש, א' שעושים להבל ולשטות, וכזה אם כתוב באורייתא עושים, דלאו מינייהו גמרינן, ב' שעושין לע"ז, וכזה גם שמצינו בתורה אין עושין כמנהגם. וכתב הרמ"א ז"ל דלא אסור אלא בדבר שנהגו בו ע"ז לשם פריצות, כגון שנהגו ללבוש מלבושים אדומים, והוא מלבוש שרים וכדומה לזה ממלבושי הפריצות, או בדבר שנהגו למנהג וחוק ואין טעם בדבר דאיכא למיחש ביה משום דרכי האמורי, ושיש בו שמץ ע"ז מאבותיהם.

הנה כתבו דדוקא דבר שנהגו למנהג וחוק ואין טעם בדבר איכא למיחש משום דרכי האמורי, אבל בדבר שנתנו טעם לדבר הרי טעמו בצדו, א"כ בהני שאוכלין תרנגול הוא משום שלא היה להם לאכול, ומצאו אותו העוף ושמחים ונותנים שבה על שמצאו העוף, לכאורה אין זה בכלל חוק משום דרכי האמורי. אלא דמ"מ יש לעיין בזה מטעם "חג", ועיין יו"ד (סי' קמ"ז ס"ז) גוי שעושה הוא חג לעצמו ומודה לאילילים ומקלסה ביום שנולד בו ויום תגלחת זקנו וכיוצא באלו, וא"כ אפשר דהאי נמי בגדר זה של ע"ז שמקלסין על שהמציא להם עוף זה, אלא שלפי שאומרים הם מודים להשי"ת על זה ולא לע"ז, אלא שגם בזה הרי הם "משתתפים" ח"ו כידוע, וא"כ אפשר דהוא בכלל "חגם", ולכן ודאי אין לבנ"י להשתתף עם עכו"ם ביום חגם זה ח"ו, ואין רוח חכמים נוחה הימנו, ואולי גם אסור מדאורייתא ג"כ, אבל לומר דהוה בכלל איסור יהרג ואל יעבור אין לך.